

SAMENWERKING

auteur: Sandra Jongenelen

‘dit vergeet ik mijn hele leven niet’

FOTO: BARMANO BEITING

Sinds drie jaar zijn de tentoonstellingen uit Tropenmuseum Junior ook te zien in Suriname. Kindermuseum Villa Zapakara presenteert ze als persoonlijke *remakes*. En met succes. De lopende tentoonstelling over Mumbai, *Ster in de Stad*, is tot mei voor groepen volgeboekt.

MARIËLLE PALS, DIRECTEUR TROPENMUSEUM JUNIOR:

“Vijf jaar geleden zou een Amerikaans museum de tentoonstelling over de Ashanti in Ghana overnemen. De collectie van *Paleisgeheimen* lag daarom opgeslagen. De hele overdracht zat in negen ordners. Dan moet je denken aan de werkmethode, de persoonlijke verhalen, de collectiekennis en research en het trainen van de medewerkers. De Amerikanen hadden daarvoor betaald, maar vanwege de crisis ging het project niet door. Een tijd later kwam documentairemaakster Mirjam Marks

bij mij langs. Zij woont afwisselend in Suriname en Nederland en vertelde dat er in Suriname op cultureel gebied voor kinderen vrijwel niets is. Konden wij praten over samenwerking? Ja natuurlijk! Kennis over culturen internationaal delen hoort ook bij onze missie. Gezamenlijk kunnen we werken aan de opbouw en versterking van lokale gemeenschappen.

In een mum van tijd regelden Mirjam en Daphne Bruijne, uitbaatster van twee guesthouses en een café met open podium in Paramaribo, een eigen stichting, de financiering en een locatie. En een half jaar later opende kindermuseum Villa Zapakara haar deuren in Paramaribo. *Paleisgeheimen* was de eerste tentoonstelling. Omdat de aanpak van dit kindercultuurhuis zowel inhoudelijk als organisatorisch uitstekend was, besloten we de samenwerking verder uit te bouwen en ook *Ster in de Stad* – de tentoonstelling over Mumbai – over te dragen. Helaas hadden we daarvan geen collectie meer, maar aan de hand van onze collectielijst stelden Mirjam en Daphne een eigen versie samen. Hadden wij een trein? Dan zij ook, maar wel een andere. Op die manier werd *Ster in de Stad* een vertaalde tentoonstelling.”

MIRJAM MARKS, TOT EEN JAAR GELEDEN ARTISTIEK LEIDER, NU BESTUURSLID VILLA ZAPAKARA:

“*Paleisgeheimen* bleek een schot in de roos. Maar liefst 17.000 kinderen bezochten de tentoonstelling. De versie in Amsterdam verschilde niet veel van die in Paramaribo, al veranderden we de informatie soms. Wij hoefden de kinderen niet meer te vertellen over de slavernij. Dat weten ze allemaal al. Hetzelfde geldt voor het Ghanese eten dat gedeeltelijk op dat van Suriname lijkt. Bij het nabootsen van de Ghanese sfeer hielp het Surinaamse klimaat dat min of meer dezelfde temperatuur heeft. Kunstlicht, zoals in Amsterdam, was veel minder nodig.

Voor de Mumbai-tentoonstelling deden we inspiratie op in India, waar we bij de *shopping malls* cricket-zones zagen. Dat zijn plekken waar kinderen met een slaghout tegen een bal kunnen slaan. Met behulp van een tenniskanon maakten wij dat na.

We wilden van Villa Zapakara echt een plek maken van de Surinaamse gemeenschap. Daarom programmeren we ook workshops. Kinderen maken kettingen, beschilderen kalebasjes of doen aan hiphop. Dat gebeurt niet zo uitgebreid in Amsterdam. Met feestdagen hebben we speciale activiteiten. Sinds kort verzorgen we ook naschoolse opvang.

Als ik met mijn eigen kinderen de tentoonstellingen in Tropenmuseum Junior bezoek, dan hebben we na afloop altijd het gevoel alsof we op reis zijn geweest.

• Surinaamse kinderen hoef je niks over slavernij te vertellen •

Dat geven we nu door aan de kinderen in Suriname, waarvan er veel niet in de gelegenheid zijn om te reizen. Fantastisch vind ik dat.”

DAPHNE BRUIJNE, ZAKELIJK LEIDER VILLA ZAPAKARA:

“In Suriname hebben kinderen op cultureel gebied veel minder om naar toe te gaan dan in Nederland, waardoor ze niet zo veel gewend zijn. Een bezoek aan onze tentoonstelling verwondert en verbaast ze. Zelfs als er nog niks gebeurt, zie je hun blijdschap en opwinding. Na afloop zei een jongen van zeventien: ‘Dit vergeet ik mijn hele leven niet meer.’ Je moet je voorstellen dat ze nog nooit een tentoonstelling speciaal voor kinderen hebben gezien, laat staan een doe-tentoonstelling.

Op Surinaamse scholen wordt heel klassikaal lesgegeven. De kinderen zitten in de bank en leren wat in het boek staat. Onze interactieve aanpak, waarbij ze zelf aan het werk gaan, is helemaal nieuw voor ze. Ook voor onderwijzers trouwens. Sommigen zeggen: ‘In vijf kwartier leren ze hier meer dan in een week op school.’ Vaak reageren onderwijzers geëmotioneerd bij het zien van het optreden van hun leerlingen: ‘Dat mijn kinderen dit kunnen!’

Bij het ministerie van Onderwijs in Suriname zien ze de tentoonstelling als een praktijkvoorbeeld van onderwijsvernieuwing. We hadden de eer 750 ambtenaren te mogen trainen en illustreerden onze lesmethode door de groep in tweeën te delen en aan de eerste groep een encyclopedische tekst over fruit voor te lezen. Daarna lieten we de andere groep op een speelse manier dezelfde stukken fruit zien. Na afloop bleek dat de tweede groep de informatie beter had onthouden, vergelijkbaar met de kinderen die de tentoonstellings-toer deden.” •

Villa Zapakara

De naam Villa Zapakara verwijst naar Sapakara, Surinaams voor een soort grote hagedis. “Het klinkt leuk, net even anders,” verklaart Marks de keuze. Het woord ‘villa’ zat tijdens het brainstormen in haar hoofd. Marks maakt dan ook al zo’n twintig jaar documentaires voor Villa Achterwerk van de VPRO. www.villazapakara.com